

lysninger, der har været fremsatte i Udvalget, at Fremstilling af Brændsel i det store her bliver kostbar og maa jævntiltes med en Kulpris, der i det mindste ikke er under 30 Kr. pr. Ton. Hvornaar det Tidspunkt indtræder, da Kulprisen for indført Kul synker under 30 Kr., ved man ikke, det er jo muligt, at det aldrig indtræder, men det er ogsaa meget muligt, at det kan komme i en nær Fremtid. Hvis i saa Tilfælde Mosernes store Udnyttelse først er sat i Gang til den Tid, vil det vise sig, at det ikke er et lønnende Foretagende.

Kostede det nu ikke andet og mere end de 40,000 Kr., som de tre Partier tænker at bevilge til Forundersøgelser, vilde der heller ikke være noget at befrygte og noget større at risikere herved, men da man fastholder som det eneste tilbageblivende af Ministerens Lovforslag Ekspropriation af Moserne, er det givet, at man vil engagere Staten med en meget stor Udgift samtidig med, at man erkender, at der ikke foreligger Forundersøgelser, som beviser, at det er lønnende, eller som godtgør, at det er hensigtsmæssigt eller fordelagtigt. Derfor forekommer det mig, at de Ændringsforslag, som de tre Partier i Udvalget har stillet, er noget af det letsindigste, jeg har oplevet i den ganske vist korte Tid, jeg har siddet i dette høje Ting. Man har jo ogsaa med stor Omhu undgaaet at udtale sig om, hvad denne Fornøjelse vilde koste. Jeg er heller ikke i Stand til at sige det, men det synes, at man maa regne med en Sum af mellem 2 og 4 Mill. Kr. Det er ingeniende en Ubetydelighed, selv i disse Tider. Det forekommer mig i øvrigt, at man ikke alene kan gøre denne Indvending mod de stillede Ændringsforslag, men at man tillige kan gøre en anden, der rækker noget videre, og det er den, at enhver Ekspropriation, som foretages i Henhold til Grundloven, jo bygger paa, at Ekspropriationen er nødvendig for Almenvellet. Men her er der det kedelige, at man først skal ekspropriere og derefter med stor Bekostning undersøge, om det var nødvendigt af Hensyn til Almenvellet. Derfor forekommer det mig tvivlsomt, om der foreligger et moralsk berettiget Grundlag for en saadan Ekspropriation. Ejerne maa have et berettiget Krav paa, at det er paavist, at Almenvellet kræver Ekspropriation, inden man beslutter sig dertil. Her synes der at være stor Fare for, at Ekspropriation ikke alene ikke kræves af Almenvellet, men at den maaske er til største Skade for dette, idet den koster mange Penge, som maaske aldeles ikke kommer igen.

Det gør mig meget ondt for den højtærede Minister, som har set sit Lovforslag i den Grad mishandlet af sine Venner, af de tre Partier, og det maa være kedeligt for den højtærede Minister, at jeg er hans eneste Ven i Udvalget. Jeg tror, at jeg med Sandhed kan tilegne mig denne Betegnelse, thi de Ændringsforslag, jeg har stillet, tilsigter virkelig at muliggøre den Plan, som Ministeren har fremsat, nemlig umiddelbart at skride til at foretage de Arbejder, som muligvis vil vise sig at være en Udgift, der ikke betaler sig, men som i hvert Fald er nødvendig, hvis man efter en grundig Undersøgelse vil udnytte Moserne ved der at fremstille større Brændselmængder. Og det, som kunde forsvare, og det, som burde forsvare, at man skrider dertil, er, at disse Penge — og det blev jo stærkt fremhævet ved første Behandling af alle de andre Ordførere — vil blive anvendt til at beskæftige arbejdsløse. Selv om det altsaa skulde vise sig, at denne $\frac{3}{4}$ Million var anvendt til at foretage Arbejder, der ikke blev til Nytte for Mosernes Udnyttelse i den Udstrækning, man tænkte sig, vilde man kunne hævde, at Pengene ikke har været bortkastede, fordi man ved disse Arbejder havde beskæftiget arbejdsløse, som alligevel skulde have haft Støtte.

Endvidere gaar de Ændringsforslag, jeg har stillet, ud paa at gøre det muligt ved en Forhandling med Ejerne at sikre Staten en saadan Købsret til Moserne, at man, naar man har foretaget Undersøgelsen og har konstateret, hvorvidt det er en Fordel for Staten at overtage dem, eller at det kræves af Almenvellet, da allerede har alt i Orden og kan overtage dem uden videre. Og omvendt, hvis det skulde vise sig, at det ikke er lønnende og ikke rigtigt af Staten at overtage, har man sikret sig ved Overenskomst med Ejerne saaledes, at hvis disse selv eller nye Ejere er i Stand til i større eller mindre Grad at udnytte Moserne, vil de successive godtgøre Staten de Udgifter, den har haft, alt efter den Nytte, disse maatte have medført ved en særlig Bearbejdelse af Moserne. I saa Tilfælde vil Staten efter en vis Tids Forløb være i den Situation at have foretaget Undersøgelser og at kunne vælge mellem at overtage eller ikke overtage Moserne og, hvis den ikke overtager dem, have nogen Udsigt til at faa hele det udlagte Beløb eller i alt Fald en Del deraf tilbage, hvis Ejerne eller nye Ejere er i Stand til om end i mindre Grad at benytte Moserne.

Med disse Ord skal jeg anbefale de af mig stillede Ændringsforslag. Jeg til-